

**2025-ci ilin Azərbaycan dili və ədəbiyyatı, riyaziyyat və təbiət fənləri imtahanlarının
qiymətləndirmə sxemi
(I – IV siniflər)**

Azərbaycan dili və ədəbiyyatı

1	8
2	5
3	8

4	Maksimum bal: 6														
	Tapşırıqda 4 səhv buraxılmış idi:														
	<table> <tr> <th>Səhv</th><th>Olmalıdır</th></tr> <tr> <td>Sinifə</td><td>Sinfə</td></tr> <tr> <td>Əyinində</td><td>Əynində</td></tr> <tr> <td>Sinifə beş nəfər yeni şadird daxil olmuşdular.</td><td>Sinfə beş nəfər yeni şagird daxil olmuşdu.</td></tr> <tr> <td>Buna baxmayaraq, onlar müəllimləri yaxşı dinləyirdilər, oxuyur və yazırdılar.</td><td>Buna baxmayaraq, onlar müəllimləri yaxşı dinləyir, oxuyur və yazırdılar.</td></tr> </table>	Səhv	Olmalıdır	Sinifə	Sinfə	Əyinində	Əynində	Sinifə beş nəfər yeni şadird daxil olmuşdular.	Sinfə beş nəfər yeni şagird daxil olmuşdu.	Buna baxmayaraq, onlar müəllimləri yaxşı dinləyirdilər, oxuyur və yazırdılar.	Buna baxmayaraq, onlar müəllimləri yaxşı dinləyir, oxuyur və yazırdılar.				
Səhv	Olmalıdır														
Sinifə	Sinfə														
Əyinində	Əynində														
Sinifə beş nəfər yeni şadird daxil olmuşdular.	Sinfə beş nəfər yeni şagird daxil olmuşdu.														
Buna baxmayaraq, onlar müəllimləri yaxşı dinləyirdilər, oxuyur və yazırdılar.	Buna baxmayaraq, onlar müəllimləri yaxşı dinləyir, oxuyur və yazırdılar.														
	Səhvin tapılması - Aplikant buraxılmış səhvlərin hər birinin düzəldilməsinə görə bir müsbət „+“ alacaq. Səhvlərin izahı və əsaslandırılması - Hər bir səhvin düzgün və tam şəkildə izahı və əsaslandırılmasına görə aplikant iki müsbətə „++“ layiq görülməkdir; - Hər bir səhvin qismən düzgün / natamam şəkildə izahı və əsaslandırılmasına görə aplikant bir müsbətə „+“ layiq görülməkdir;														
	++ Dilimizdəki bəzi ikihecalı ərəb-fars mənşəli sözlərə saitle başlanan şəkilçi artırıldıqda kökdəki son sait düşür. ++ Dilimizdəki bəzi ikihecalı milli mənşəli sözlər yalnız mənsubiyyət şəkilçisi qəbul etdikdə kökdəki son sait düşür. ++ Cümlədə mübtəda təkdədirsə, xəbər də təkdə olmalıdır. Mübtəda və xəbər şəxsə və kəmiyyətə görə uzlaşmalıdır. ++ Həmcins üzvlərdə təkrar olunan bəzi qrammatik şəkilçilər və hissəciklər sonuncu saxlanılmaqla ixtisar olunmalıdır.														
	Düz yazılmış sözün düzgün olmayan formada düzəldilməsi Düzgün yazılmış hər bir sözün yanlış forma ilə dəyişdirilməsi halında aplikantın topladığı müsbətlərin sayı bir ədəd azalacaqdır. Aplikant cəmi 12 „+“ toplaya bilər. Yazı işi toplanılmış müsbətlərin ümumi sayı ilə qiymətləndirilir:														
	<table> <tr> <th>Müsbət sayı</th><th>Qiymətləndirmə</th></tr> <tr> <td>11 - 12</td><td>6 bal</td></tr> <tr> <td>9 - 10</td><td>5 bal</td></tr> <tr> <td>7 - 8</td><td>4 bal</td></tr> <tr> <td>5 - 6</td><td>3 bal</td></tr> <tr> <td>3 - 4</td><td>2 bal</td></tr> <tr> <td>1 - 2</td><td>1 bal</td></tr> </table>	Müsbət sayı	Qiymətləndirmə	11 - 12	6 bal	9 - 10	5 bal	7 - 8	4 bal	5 - 6	3 bal	3 - 4	2 bal	1 - 2	1 bal
Müsbət sayı	Qiymətləndirmə														
11 - 12	6 bal														
9 - 10	5 bal														
7 - 8	4 bal														
5 - 6	3 bal														
3 - 4	2 bal														
1 - 2	1 bal														

5	Maksimal bal: 2
	2 bal: Tapşırıqda verilmiş cümlənin məzmunu və quruluşuna dəyişikliklər olmadan düzgün tapılmış / düzəldilmiş səhv: ✓ Təyyarəmiz qartal kimi vüqarla göyə qalxdı. ✓ Sadə cümlədə söz sırası pozulmuşdur. ✓ Geniş cümlənin əvvəlində mübtəda, xəbər isə sonunda gəlir. 1 bal: - Aplikat səhvi düzgün tapır/düzəldir, lakin səbəbi izah edə bilmir / yanlış izah edir. 0 bal: Aşağıda verilən şərtlərdən biri yerinə yetirilmişdir: - Səhv yanlış tapılmış və izah edilmişdir. Cavab verilməmişdir.

6.1	ბ
6.2	ღ

6.3	Maksimal bal: 2
	2 bal: Doğru, inandırıcı, düzgün mülahizə verilmişdir, fikir təsbit olunmuş və düzgün izah edilmişdir. İnsan sahib olduğunun dəyərini bilmir. Başqasına göz dikir və əlində olan ən dəyərini də itirir... Aplikantın cavabında personajda olan mənfi mövqelər açıq şəkildə oxunur. 2 ქულა: 1 bal: Əsas fikir düzgün təyin edilmişdir, lakin təqdim olunmuş mülahizələr səthi və sxematikdir – aplikant 2-3 sözlə kifayətlənib. 0 bal: Aşağıda verilmiş şərtlərdən biri yerinə yetirilib: - Fikir səhv təsbit olunmuşdur. - Cavab verilməmişdir.
6.4	Maksimal bal: 2
	2 bal: Doğru, inandırıcı, düzgün mülahizə verilmişdir; Yaxşılığın qarşılığı yaxşılıqdır, pisliyin isə pislikdir. İnsan həyatda etdiyi hər bir əməlin qarşılığını alır. Təmənnasız yaxşılıq qarşılıq gözlənilmədən edilən yaxşılıqdır... 1 bal: Aşağıda verilmiş şərtlərdən biri yerinə yetirilmişdir: Personajın (Leyləyin) mövqeyi (əvəzində verdiyi toxum) düzgün tapılmışdır və cavabda verilən aspektlər oxunur, lakin verilmiş mülahizə səthi və sxematikdir;

	• Tapşırıq şərtinin bir hissəsində yaxşı, inandırıcı mülahizə verilmişdir. 0 bal: Aşağıda verilmiş şərtlərdən biri yerinə yetirilmişdir: • Personajın (Leyləyin) mövqeyi səhv təsbit olunmuşdur; • Ümumi mülahizə verilmişdir; • Cavab verilməmişdir.
--	---

7.1	Maksimum bal: 2
	2 bal: Doğru, inandırıcı, düzgün mülahizə verilmişdir; Təkrir seçilmiş, təsbit olunmuş və izah edilmişdir. Aplikant onun şəirdəki bədii funksiyası haqda düzgün mülahizə yürüdür. 1 bal: Aşağıda verilmiş şərtlərdən biri yerinə yetirilmişdir: • Təkrir düzgün tapılmışdır, lakin aplikant onların şəirdəki bədii funksiyası haqqında danışmır; • Təkrir düzgün tapılmışdır. Aplikant onun bədii funksiyası haqda səthi / sxematik danışır. 0 bal: Aşağıdakı şərtlərdən biri yerinə yetirilmişdir: • Təkrir yanlış dərk olunub / mülahizə yanlışdır; • Cavab verilməmişdir.
7.2	Maksimum bal: 2
	2 bal: Doğru, inandırıcı, düzgün mülahizə verilmişdir; Şairin əsas fikri izah edilmiş və ümumiləşdirilmişdir. İnsanlara sağlığında qiymət verə bilmirik, əməyini qiymətləndirmirik. İnsanları itirdikdən sonra onların qədrini bilir, həyatımızdakı yerini anlayırıq. Nəyi itirdiyimizi sonradan dərk edirik... Eyni zamanda, aplikant şəirdə verilmiş nəsihəti ümumiləşdirir. 1 bal: Aşağıda verilmiş şərtlərdən biri yerinə yetirilmişdir: Şairin fikri düzgün anlaşılmışdır, lakin verilmiş mülahizə səthi və sxematikdir / ümumiləşdirilməmişdir / aplikant 2-3 sözlə kifayətlənmişdir. 0 bal: Aşağıda verilmiş şərtlərdən biri yerinə yetirilmişdir: • Şairin əsas fikri səhv anlaşılmışdır / mülahizə yanlışdır; • Cavab verilməmişdir.

Riyaziyyat

8	5
9	5
10	8
11	9

12	8
13	8
14	9
15	8
16	5
17	5
18	8
19	8

20	Maksimal bal: 3 3 bal: - Sübut olunub ki, səhmlərin satışı nəticəsində əldə olunan məbləğ 4000 ləri olub 2 bal: - Müvafiq həll yolu istifadə olunub, lakin məsələdə verilmiş sual üzrə düzgün cavab verilməyib; - Müvafiq həll yolu istifadə olunub və məsələdə verilmiş sual üzrə düzgün cavab verilib, lakin əsaslandırma kifayət qədər deyil. 1 bal: - Məsələnin həllinə müvafiq şəkildə başlanılıb, mühüm bir addım atılıb, lakin davamı lazımı səviyyədə/şəkildə aparılmayıb. 0 bal: - Düzgün cavab verilib, lakin əsaslandırma yoxdur.				
21	Maksimal bal: 3 Cəmi 6 səhv buraxılıb: 1) Böyüklüklərin yazılmasında səhv buraxılıb. II. 4060 kq əvəzinə olmalıdır: 40060 kq. III. 510 san əvəzinə olmalıdır: 310 san. 2) II. Mötərizədə ifadənin yazılmasında səhv buraxılıb. $86 - (28 - 8)$- əvəzinə olmalıdır: $86 - 28 - 8 = 86 - (28 + 8)$ 3) Əməliyyatın seçilməsində səhv buraxılıb. $120 - 56 = 64$- əvəzinə olmalıdır: $120 + 56 = 176$ 4) Balıqqulağının sayını hesablamaq üçün ifadənin yazılmasında səhv buraxılıb. $2 \cdot (5 - 1) = 8$- əvəzinə olmalıdır: $2 \cdot (5 + 1) = 12$ 5) Pərimetrin hesablanması üçün ifadənin yazılması zamanı səhvə yol verilib, $2 \cdot (3 + 2) = 10$ sm. əvəzinə olmalıdır: $2 \cdot 2 \cdot (3 + 2) = 20$ sm. Aplikant 1-in II və III tapşırıqlarını həll edərkən şagirdin etdiyi hər səhvin aşkarlanması və düzəldilməsi üçün hər birinə bir "+", digər 4 səhvin hər birinin aşkarlanması və düzəldilməsi üçün isə iki "+" veriləcək. Bundan əlavə, əgər aplikant şagirdin səhvinə düzəltməyib, əvəzinə özü düzgün həll edibsə, o zaman yalnız bir "+" alacaq. Aplikant şagirdin düzgün yerinə yetirdiyi hər addımı səhv hesab etdiyi halda, topladığı "+" sayı hər dəfə bir "+" azalacaq. Aplikant maksimum 10 "+" toplaya bilər. Qiymətləndirmə toplanan '+'-lərin ümumi sayı əsasında aparılır: <table border="1"> <tr> <td>Ümumi '+' sayı:</td><td>Qiymətləndirmə</td></tr> <tr> <td>9-10</td><td>3 bal</td></tr> </table>	Ümumi '+' sayı:	Qiymətləndirmə	9-10	3 bal
Ümumi '+' sayı:	Qiymətləndirmə				
9-10	3 bal				

		6-8	2 bal	
		3-5	1 bal	
		0-2	0 bal	

Təbiətşünaslıq

22	ɔ
23	ɔ
24	ʁ
25	ɔ
26	ʁ
27	ɔ
28	ʁ
29	ɔ
30	ɔ
31	ɔ
32	ʁ
33	ɔ

Akademik bacarıqlar

Oxunmuş mətnin düşünülməsi

34	ʁ
35	ɔ
36	ɔ
37	ɔ
38	ɔ

Analitik yazı

39.

Maksimal bal: 9
I. Əsaslandırma / arqumentasiya. <i>Yazı işi təqdim olunmuş şərtə uyğundur, müəllifin mövqeyi aydındır, tezis seçilmişdir, müvafiq əsaslandırma təqdim olunmuşdur, əks tezis tənqid olunmuşdur. Müzakirə inandırıcı, adekvat arqumentlər və nümunələrlə əsaslandırılmışdır.</i> 3 bal:

Aydın şəkildə bir tezis seçilmiş və şüurlu, ardıcıl və məntiqi arqumentlərlə əsaslandırılmışdır. Gətirilən arqumentlər adekvat nümunələrlə və ya məntiqi müzakirə ilə möhkəmləndirilmişdir. Ardıcıl müzakirə və uyğun nümunələr vasitəsilə əks mövqe və ya məsələnin ikinci həll yolu tənqidi şəkildə qiymətləndirilmişdir.

2 bal:

Aydın şəkildə bir tezis seçilmişdir. Arqumentasiya məntiqidir, lakin:

- Mövqenin əsaslandırılmasında 1-2 ümumi ifadə yer alır;
- Verilən/göstərilən arqumentlərdən 1-2-si səthidir, lakin müzakirə nümunələrlə möhkəmləndirilmişdir;
- Əks tezis tənqidi təhlilində gətirilən arqumentlərin və nümunələrin bir hissəsi səthi / ümumi / inandırıcı deyil / bir neçə cümlə ilə məhdudlaşır.

1 bal:

Aplikantın seçimi ya oxunur / müəyyən edilir ya da seçilir / hiss olunur. Arqumentasiya qismən məntiqlidir, lakin:

- Mövqenin əsaslandırılmasında ümumi ifadələrdən istifadə olunmuşdur;
- Gətirilən arqumentlərin / nümunələrin əhəmiyyətli hissəsi səthidir;
- Əks tezis tənqidi təhlilində təqdim olunan müzakirə ümumidir / inandırıcı deyil / müvafiq arqument və ya nümunə ilə əsaslandırılmayıb;
- Tezis aydın şəkildə seçilmişdir. Seçimi əsaslandırmaq üçün gətirilən arqumentasiya əsasən məntiqlidir, lakin yazı işində əks tezis tənqidi təhlili görünmür və ya yalnız əks arqument müəyyən edilmişdir, müzakirə təqdim olunmamışdır.

0 bal:

Aşağıda göstərilən şərtlərdən biri yerinə yetirilmişdir:

- Müzakirə tapşırığın şərti ilə əlaqəli deyil;
- Mövqe seçilməmişdir, mövzuda tapşırıqda göstərilən məsələlər nəzərdən keçirilmişdir / bu arqumentasiya və ya tənqidi təhlil deyil;
- Mövqe seçilmişdir, lakin müzakirə tamamilə yanlış / uyğunsuz / əsaslandırılmamışdır;
- Müzakirə məntiqi və ardıcıl deyil.

Müzakirə zamanı faktiki səhvə yol verildiyi halda, aplikant birinci komponent üzrə 1 bal itirir.

Əgər yazı işi birinci meyar üzrə 0 balla qiymətləndirilsə, o zaman digər meyarlar üzrə yoxlanılmayacaq.

III. Mətnin quruluşu.

Yazı işi struktur baxımından düzgündür, fikirlər ardıcıl, nizamlı şəkildə təqdim olunub, yazının / mətnin hissələri məntiqi şəkildə bir-biri ilə bağlıdır.

2 bal:

- Mətn struktur baxımından düzgündür – mətn hissəsində məsələnin qoyuluşu/gətirilişi, müzakirəsi və nəticəsi təqdim olunub; fikirlər ardıcıl şəkildə ifadə olunub, parçalar məntiqi şəkildə bir-biri ilə bağlıdır; abzaslar məntiqi şəkildə ayrılıb. Tapşırığın şərtinin bütün komponentləri təqdim olunub – tezis seçilib, seçim əsaslandırılıb və məsələnin həllinin ikinci mümkün yolu tənqid olunub.

1 bal:

Aşağıdakı şərtlərdən biri yerinə yetirilib:

- Mətnin yalnız iki struktur hissəsi aydın şəkildə təqdim olunub;
- Təqdim olunan müzakirədə məsələnin həllinin ikinci mümkün yolu tənqidi şəkildə qiymətləndirilməyib;

- Mətnin bəzi hissələri tapşırığın şərti ilə məntiqi əlaqədə deyil;
- Bir-iki pasaj mətnin strukturundan kənara çıxıb;
- Təqdim olunan nəticə aydın / birbaşa tapşırıqda qoyulan məsələlərlə əlaqəli deyil / müzakirədən irəli gəlmir;
- Eyni fikir funksiyasız və məna yüklənmədən təkrarlanır;
- Yazı işində abzaslar ayrılmayıb və ya məntiqsiz şəkildə ayrılıb.

0 bal:

Aşağıdakı şərtlərdən biri yerinə yetirilib:

- Yazının yalnız kiçik bir hissəsi müzakirəyə həsr olunub (bir neçə cümlə, kiçik bir abzas və s.);
- Fikirlər və mətnin əksər hissəsi bir-biri ilə və tapşırığın şərtləri ilə məntiqi əlaqədə deyil;
- Yazıda mətnin yalnız bir struktur hissəsi təqdim olunub;
- Mövqe 1-2 cümlə ilə müəyyən edilib, lakin yazı işində məsələnin müzakirəyə çıxarılması / qoyuluşu görünmür;
- Bir neçə pasaj yazının strukturundan kənara çıxıb.

III. Üslub, leksika

Fikirlər aydın və dəqiq ifadə olunub, mətn leksik baxımdan zəngin və üslubca düzgündür, leksika qoyulmuş məsələyə uyğundur.

2 bal:

- Yazı işində bir-iki əhəmiyyətsiz üslub xətası var, mətn leksik baxımdan zəngindir, fikir aydın və səlis şəkildə ifadə olunub, mövzuya uyğun leksika və üslubdan istifadə olunub.

1 bal:

Aşağıdakı şərtlərdən biri yerinə yetirilib:

- İşdə bir neçə üslub xətası var. İstifadə olunan leksika və üslub əsasən mövzuya uyğundur.
- Mətn leksik baxımdan kasaddır, lakin istifadə olunan leksika və üslub əsasən mövzuya uyğundur.

0 bal:

Aşağıdakı şərtlərdən biri yerinə yetirilib:

- Mətn leksik baxımdan kasaddır;
- Üslub xətalara yol verilib;
- Yazı işinin müəyyən hissəsi üslub baxımından natamamdır;
- Uyğunsuz leksika / üslubdan istifadə olunub.

IV. Sintaksis, morfolojiya, punktuasiya

Mətn müasir ədəbi dil normalarına uyğun hazırlanmışdır.

2 bal:

- Bir-iki orfoqrafik-morfoloji və ya punktuasiya səhvi buraxılmışdır, **sintaksis səhvi buraxılmamışdır**, müasir ədəbi dil normalarına riayət olunub.

1 bal:

- Beşdən çox olmayan sintaksis, orfoqrafik-morfoloji və punktuasiya səhvləri buraxılmışdır;

0 bal:

- Altı və ya daha çox sintaksis, orfoqrafik-morfoloji və ya punktuasiya səhvləri mövcuddur; işdə müasir ədəbi dil normaları pozulub.

Yazı işi yoxlanılmayacaq, əgər:

Aşağıdakı şərtlərdən biri yerinə yetirilmişdirsə:

- Aplikantın şəxsiyyətinin müəyyən edilməsinə imkan verən məlumatı ehtiva edir – ad və soyad (həqiqi və ya uydurma), ləqəb, imza və s.
- Elə əl yazısı ilə yazılıb ki, oxunması mümkün deyil.

Yazı işi ən azı 120 sözdən ibarət olmalıdır. Əks halda, yazı işi yalnız I meyar üzrə yoxlanılacaq.

- Düzgün cavabla yanaşı namizəd səhv cavabı da qeyd edərsə, bu zaman o, 0 bal ilə qiymətləndiriləcək;
- Azərbaycan dili və ədəbiyyatı fənnindən tapşırıqları cavablandırarkən müasir azərbaycan ədəbi dilinin normalarını pozsanız, balınızdan kəsiləcək.